

Viite: SMDno-2014-2718

Sisäministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta ” Pelastustoimen strategia vuoteen 2025 ” josta Pohjois-Karjalan pelastuslaitos esittää seuraavaa.

Yleistä

Kiitämme mahdollisuudesta lausua asiasta. Erittäin suuret kiitokset myös siitä, että saimme pikkuisen lisää aikaa, jolloin useamman henkilön oli mahdollista osallistua työhön.

Tosin strategialuonnosta lukiessa hämmentyy. Ensihoito on täysin sivussa tulevaisuuden pelastustoimesta. Nykyistä pelastustoimen uudistusta on viety eteenpäin *ensihoito edellä*. Missä tämä näkyy? Lisäksi ihan viime aikoina äänenpainot tuntuvat vain lisääntyvän ensihoidon yhtiöittämisen ja kilpailuttamisen puolesta. Jos poliittinen tahtotila vie kehitystä tähän suuntaan, tarkoittaa se vuosikymmeniä rakennetun yhteistyön ja sen myötä synergioiden loppumista. Asiassa hämmentää lisää se, että lukuisat oikeusoppineet ovat tuoneet selkeäsi esille sen, että mikään laki tai muu säädös ei velvoita järjestäjä tahoa kilpailuttamaan ensihoitotoimintaa.

Nykyisin on ryhdytty puhumaan hybridiyksiköistä, joissa ensihoidon ammattilainen tekee yhdessä työtä vähintään ensihoidon perustason koulutuksen saaneen palomiehen kanssa. Täällä Pohjois-Karjalassa edellä kuvattua toimintaa on ollut jo 10 vuotta operatiivisessa käytössä. Kokemuksemme ovat olleet erittäin hyviä, kun yksikköjä on voitu käyttää kaikissa tehtävissä ensihoidon kenttäjohtajan tai päivystävän palomestarin harkinnan mukaisesti. Jos ensihoito häviää pelastuslaitosten tuotannosta tarkoittaa se Pohjois-Karjalassa sitä, että 12 paloasemalta häviävät 24/7 järjestelmä ja 60 sekunnin lähtövalmius. Paloasemat siirtyvät päiväpaloasemiksi ja yöt ja viikonloput

hoidetaan varallaolojärjestelmällä, joka sekin lienee erittäin suurien muutosten edessä.

Mielestämme strategian valmistelu olisi syytä keskeyttää siihen saakka, kunnes tiedämme edes suuntaviivoja, missä laajuudessa ensihoitopalvelujen tuottaminen kuuluu pelastuslaitoksille 1.1.2019 alkaen.

Toiminta-ajatus

Toiminta-ajatus on todennäköisesti strategian luetuimpia sivuja, joten siihen tulee kiinnittää suuri huomio. Näin ollen ehdotamme, että heti alussa oleva sana "yhdessä" muutetaan sanaksi *yhteistyössä*. Tämä sana kuvaa paremmin sitä monisäikeistä toimintaa, jota yhdessä toiminen eri toimijoiden kanssa edellyttää.

Kohdassa kolme *ja* sana suorastaan odottaa jatkoa seuraavasti: *Onnettomuuksien ehkäisemistä tehostetaan kehittämällä valvontatoimintaa yhdenmukaistamalla toimintamalleja*.

Lisäksi, olisiko sanalla "etupainotteisuus" käyttöä kun vähennetään onnettomuuksia? Jatkuvaa valmiutta voidaan korostaa lisäämällä tähän yhteyteen 24/7. Tähän kohtaan tulee kirjata myös yhteistyö soten kanssa, ensihoito ja sen mukanaan tuomat synergiat. Myös osin vanhojen palvelujen kehittäminen ja uusien palvelujen pilotoinnit, kuten:

turvapuhelin tehtävät, saattohoitotehtävät, poliisivankilan lääkehuolto, alkoveret poliisille, kotisairaanhoidon tuki, kotihoidon tuki, hoitolaitosten tilannearviot, koulutuspalvelut sote-alueen sisällä, hoidontarpeen täydentävä arviointi potilaan kotona osana päivystyksen hoidon tarpeen määrittelyä, sosiaalihuollon tukeminen (asiakkaat heti oikealle viranomaiselle) jne. Edellä luetellut asiat ovat tietenkin liian yksityis-

kohtaisia strategiaan kirjattaviksi, mutta yritämme avata edellä kuvatuilla asioilla ohjaustyöryhmän ja strategiatyöryhmän pahanlaatuista näköalattomuutta pelastustoimen visio 2025- työssä.

Turvallinen ja kriisin kestävä Suomi, jossa:

Mielestämme otsakkeen alla olevat asiat ovat perinteistä strategia-asiaa. Piristävänä yksityiskohtana on kohta 4. Vaikka asia on huomioitu lainsäädännössämme, on käytännössä tosi paljon parannettavaa. Strategioissa käsitellään asioita yläkäsitteillä, mutta olisiko kohtaa 4, jossa mennään asennepuolelle, syytä avata enemmän.

Kohtaa 6 lopussa henkilöstön hyvin vointiin liittyen pitäisi lisätä, *että koko henkilöstön uramahdollisuuksia kehitetään ja huomioidaan ikääntyvän henkilöstön urapolut*. Tämä hyvä asia alkaa muuttumaan sanahelinäksi, jos toimintamallimme eivät asian suhteen muutu.

Turvallisuustilanteen muutos

Kuinka moni muistaa Madridin ja Lontoon terrori-iskut? Kohdan uhat ovat turhan yksityiskohtaisia. Ehdotamme listaa muokattavan siten, että siinä esitetään vain suurimpia uhkia.

Väestö ja yhteiskunta

Kohdassa luetellut asiat ovat laajasti tiedossa, eikä niihin ei voi vaikuttaa pelastustoimen toimenpitein, joten niitä ei tarvitse esittää strategiassa. Tai, jos ne on ihan pakko, niin lisättäköön siinä tapauksessa luetteloon maahanmuuton ja monikulttuurisuuden lisääntyminen .

Teknologia

Tässä kohden viittaus edelliseen kohtaan. Teknologia muuttaa elämäämme jatkuvasti ja tämän tietävät kaikki. Jätettäköön kohta kutakuinkin turhana pois strategias-
tamme. Näin strategiapaperi lyhenee ja luettavuus sekä ymmärrettävyys paranevat
kuvattaessa pääasiassa alaamme koskevia asioita ja lisäksi sellaisia, joihin voimme
edes teoriassa vaikuttaa.

Talous

Esitämme kohtaa poistettavaksi. Perustelut edellä.

Ilmasto ja ympäristö

Esitämme kohtaa poistettavaksi. Pelastustoimen keinoin ei tähän voida vaikuttaa, ja
lisäksi esitetyt seikat ovat yleisesti tiedossa olevia.

Kansalliset tavoitteet?

Viittaamme kohtaan Turvallinen ja kriisin kestävä Suomi.

Palvelut on järjestetty laadukkaasti, kustannustehokkaasti ja yhdenmukaisesti

Mielestämme tämän kohdan lauseet ovat hyviä lukuun ottamatta ensihoitoa.

Käynnissä olevaa pelastustoimen uudistusta sanotaan vietävän eteenpäin ensihoito
edellä. Se ei näy strategiassa millään tavalla. Ensihoito mainitaan strategiassa ensim-
mäisen kerran ainoastaan sanana strategialuonnoksen sivulla 8. Ensihoitopalvelut

jäävät siinä aivan liian vähälle huomiolle tarkasteltaessa pelastuslaitosten palvelutuo-
tanta. Pelastuslaitosten tuloista noin 25 % tulee ensihoitotoiminnasta ja ensihoito-
henkilöstöä on pelastuslaitosten palveluksessa noin 1700 henkeä. Maassamme on li-
säksi pelastuslaitoksia, joiden toiminnassa ensihoidon resurssi on miltei saman suu-
ruinen kuin pelastustoimen resurssi. *Ensihoito edellä* tarkoittanee myös sitä, että
muuta pelastuslaitoksia on tarkoitus kehittää tähän suuntaan.

Mielestämme strategialuonnoksen laatijoiden on syytä korjata tämä paha lapsus.
Tämä strategia- luonnos ei kuvaa edes tätä eletävää

aikaa pelastustoimen ja ensihoidon osalta oikealla painoarvolla ja kun strategian pi-
täisi kurkistaa noin 10 vuoden päähän. Ensihoito on mielestämme huomioitava stra-
tegiassa huomattavasti laajemmin ja seikkaperäisemmin kuin nyt on tehty.

Pelastustoimella on jatkuvaan analyysiin perustuva kokonaiskuva yhteiskunnan riskeistä ja valmius vastata niihin omalla toimialallaan

Esitämme kohtaan lisättäväksi seuraavaa: *pelastustoimen operatiivisessa suunnitte-
lussa, valmiudessa ja toiminnassa huomioidaan alueelliset erityispiirteet ja – tarpeet.*

Sopimuspalokunnat ja vapaaehtoistoiminta ovat tärkeä osa toimintaamme, mutta
tämä ei näy luonnoksessa tätä kirjausta laajemmin. Mielestämme vapaaehtoistoin-
nalle pitää löytyä erittäin paljon enemmän merkityksellisyyttä tulevaisuudeksi
vuodeksi kuin luonnokseen on kirjattu.

Asiakirjaan on kirjattu maininta kansainvälisestä avusta. Tässä yhteydessä sillä tar-
koitettaneen Euroopan unionin pelastuspalvelumekanismin mukaista Voluntar Poo-
lia. Tässä yhteydessä olisi syytä huomioida muut kansainväliset ulottuvuudet. Esimer-
kiksi Suomen tasavallalla ja Venäjän federaatiolla on mm. maitten hallitusten allekir-
joittama sopimus yhteistyöstä ja avun antamisesta toisen osapuolen sitä pyytäessä.

Kuitenkaan sisäministeriö ei resursoi toimintaan yhtään mitään. Tämän seurauksena erityisesti valtakunnan rajaan rajoittuvien pelastuslaitosten kannalta merkityksellinen asia on jäänyt näiden pelastuslaitoksen omaksi toiminnaksi valtiovallan eli sisäministeriön vetäytyessä vastuistaan.

Kohdan muut kirjaukset ovat mielestämme strategiaan sopivia ja perusteltuja.

Pelastustoimen turvallisuusviestintä on vaikuttavaa

Kummatkin kohdan kirjaukset tulevaisuuden toimintatapaa, mikä on erittäin hyvä asia.

Jokainen kantaa vastuunsa omasta ja ympäristön turvallisuudesta

Kohdan otsake on hyvä samoin kuin omatoimisen varautumisen ja ihmisen oman vastuun korostaminen. Pelastuslaitosten rooli on nostaa ihmisten omaa tietoisuustasoa ja kykyä toimia onnettomuustilanteessa. Hieno periaate, kuinkahan se vain toteutuisi harvaan asutuilla alueilla ikääntyvän väestön osalta? Kirjaus asettaa pelastustoimelle vaativan haasteen, miten saada ihmisten asenteisiin muutoksia asian ymmärtämiseksi ja ennen kaikkea, miten se saadaan käytännöksi.

Mielestämme kaksi alakohtaa olisi yhdistettävissä.

Pelastustoimi on varautumisen ja siviilivalmiuden johtava yhteensovittaja ja vahva yhteistyökumppani

Otsake ja alakohdat ovat hyviä. Käytännössä herää kuitenkin kysymys pelastuslaitosten ollessa yhteensovittaja, että mistä saadaan työkalut, joilla hätäkeskukset saadaan mukaan erittäin tärkeään työhön ja myös osallistumaan yhteisiin harjoituksiin. Tämä

25.4.2016

edellyttäisi ministeriöltä vahvempaa tulosohjauksellista roolia Häätakeskuslaitoksen suuntaan.

Pelastustoimi kehittää aktiivisesti toimintamenetelmiä ja henkilöstön hyvinvointia.

Kohdasta neljä puuttuu joku sana, lause ei avaudu.

Viimeinen kohta. "Kehittäminen" tarkoittaa nykyisin, että raha puuttuu. Pelastustoimella on muutamia kansainväliä hankkeita, mikä on hyvä asia. Sisäministeriön pelastusosaston olisi tullut toimia jo vuosia sitten, että suomalaisella pelastustoimella olisi ollut mahdollisuus kansainvälisiin tehtäviin, joissa tarvitaan apua. Suomessa on ministeriön kalustoa. Pelastuslaitoksilla on henkilöstöä, osaamista ja halua auttaa. Nämä asiat eivät vain kohtaa, koska ministeriöltä puuttuvat keinot eli taloudelliset resurssit pitää järjestelmää yllä siten, että avunpyynnön tullessa siihen voidaan reagoida hyvin resursoituna ja riittävän nopeasti. Tämä epäkelpo tila ei johdu pelastuslaitoksista. Ymmärrämme, että osallistumisessa on kyse poliittisesta tahtotilasta, mutta ministeriön tehtäväksi näemme resurssien varmistamisen, ennen kuin tällaisia sitoumuksia annetaan.

Joensuussa 25.4.2016

Jorma Parvainen
pelastusjohtaja